

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРАТОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма
Політологія
Спеціальність 052 Політологія
Галузь знань 05 Соціально-поведінкові науки

Затверджено на засіданні
кафедри політології
Протокол № 3 від 29 січня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Державне управління і місцеве самоврядування
Викладач (-і)	Липчук Оксана Іванівна
Контактний телефон викладача	+380979944482
Е-mail викладача	oksana.lypchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	вівторок 15.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Опанування навчальної дисципліни «Кратологія» студентами має вагомим практичне значення та може допомогти зрозуміти феномен влади, її зміст, розібратися у владних відносинах, дати необхідні їм знання для правильного розуміння процесів, що відбуваються в суспільстві. Пропонований курс дуже важливий для формування світогляду студентів як членів суспільства, у тому числі, як учасників владних відносин і як майбутніх політологів.</p> <p><u>Предметом</u> є: представлення «Кратології» як відносно самостійної дисципліни в системі суспільно-політичного знання, яка склалася у рамках соціальної, культурної та економічної антропології; визначення її місця у дослідженні владно політичних відносин, вивчення наукового інструментарію сучасної науки про владу та ролі концептуалізації феномену влади у сучасній політичній науці...</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> навчальної дисципліни «Кратологія» є формування у студентів політологів знання про теоретико-методологічне підґрунтя наукового трактування явища влади та владних процесів, а також надати практичні інструменти аналізу влади.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни «Кратологія»: ознайомлення студентів із генезою кратології, основними концепціями влади, школами і напрямками аналізу влади, структурою, ресурсами, легітимністю політичної влади, теоретичними проблемами функціонування політичної влади в Україні. Завдання: розуміння студентами теоретичної складності визначення поняття влади і відповідно різноманітності можливих підходів до його визначення; зв'язку поняття влади із суміжними поняттями «впливу», «примусу», «насильства» тощо; взаємозв'язку між теоретичними концепціями влади та історичною практикою</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p> <p>ІК – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.</p> <p>ЗК – 7 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>СК – 5 Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.</p>	

РН -11 Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності

РН – 12 Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	052 Політологія	2	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Сутність феномена влади та еволюція інтелектуальних поглядів на явище влади.	2		5
Тема 2. Влада в основних сферах життя суспільства.	2		5
Тема 3. Політична і державна влада: сутність, форми і механізми реалізації.	2		5
Тема 4. Володарі та їхнє оточення. Придворне суспільство.	2		5
Тема 5. Шляхи до влади та владна діяльність. Лідерство та владарювання.	2		5
Тема 6. Криза легітимності сучасної влади.	2		5
Тема 1. Кратологія як наука і навчальна дисципліна.		2	5
Тема 2. Феномен влади в політико-філософській думці.		2	2
Тема 3. Держава та державна влада. Політична та неполітична влада.		2	3
Тема 4. Різноманітність влади за джерелом підкорення.		2	2
Тема 5. Влада та насилля. Проблема «видимості» влади.		2	3
Тема 6. Шляхи до влади та владна діяльність. Лідерство та владарювання.		2	5
Тема 7. Індивідуальна та колективна влада.		2	2
Тема 8. Влада в умовах опозиції, конфліктних, кризових і військових ситуаціях.		2	3
Тема 9. Політичні партії та партійні системи, групи тиску, лобіювання.		2	5
ЗАГ:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>100-бальна.</p> <p>Контроль знань і умінь студентів здійснюється шляхом обговорення й оцінювання виступів і рефератів на семінарських заняттях, проведення письмових контрольних робіт за підсумками вивчення матеріалу першого та другого змістових модулів, співбесід і перевірки конспектів у ході відпрацювання студентами пропущених занять і отриманих негативних оцінок.</p> <p>Структура розподілу балів передбачає:</p> <p>1) робота на лекціях та семінарських заняттях – 30 балів;</p> <p>2) КСР – 10 балів;</p> <p>3) виконання індивідуального завдання – (створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політологічного характеру) – 10 балів.</p> <p>4) написання залікової роботи (тестування) – 50 балів.</p> <p>Загальна кількість – 100 балів.</p> <table border="1" data-bbox="529 703 1503 1653"> <thead> <tr> <th data-bbox="529 703 721 887">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th> <th data-bbox="721 703 928 887">Оцінка ECTS</th> <th data-bbox="928 703 1254 887">Оцінка за національною шкалою. Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</th> <th data-bbox="1254 703 1503 887">Оцінка за національною шкалою. Для заліку</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="529 887 721 972">90 – 100</td> <td data-bbox="721 887 928 972">A</td> <td data-bbox="928 887 1254 972">відмінно</td> <td data-bbox="1254 887 1503 972">зараховано</td> </tr> <tr> <td data-bbox="529 972 721 1057">80 – 89</td> <td data-bbox="721 972 928 1057">B</td> <td data-bbox="928 972 1254 1057">добре</td> <td data-bbox="1254 972 1503 1057">зараховано</td> </tr> <tr> <td data-bbox="529 1057 721 1142">70 – 79</td> <td data-bbox="721 1057 928 1142">C</td> <td data-bbox="928 1057 1254 1142">добре</td> <td data-bbox="1254 1057 1503 1142">зараховано</td> </tr> <tr> <td data-bbox="529 1142 721 1227">60 – 69</td> <td data-bbox="721 1142 928 1227">D</td> <td data-bbox="928 1142 1254 1227">задовільно</td> <td data-bbox="1254 1142 1503 1227">зараховано</td> </tr> <tr> <td data-bbox="529 1227 721 1312">50 – 59</td> <td data-bbox="721 1227 928 1312">E</td> <td data-bbox="928 1227 1254 1312">задовільно</td> <td data-bbox="1254 1227 1503 1312">зараховано</td> </tr> <tr> <td data-bbox="529 1312 721 1464">26 – 49</td> <td data-bbox="721 1312 928 1464">FX</td> <td data-bbox="928 1312 1254 1464">незадовільно з можливістю повторного складання</td> <td data-bbox="1254 1312 1503 1464">не зараховано з можливістю повторного складання</td> </tr> <tr> <td data-bbox="529 1464 721 1653">0-25</td> <td data-bbox="721 1464 928 1653">F</td> <td data-bbox="928 1464 1254 1653">незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> <td data-bbox="1254 1464 1503 1653">не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> </tr> </tbody> </table>	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою. Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Оцінка за національною шкалою. Для заліку	90 – 100	A	відмінно	зараховано	80 – 89	B	добре	зараховано	70 – 79	C	добре	зараховано	60 – 69	D	задовільно	зараховано	50 – 59	E	задовільно	зараховано	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою. Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Оцінка за національною шкалою. Для заліку																														
90 – 100	A	відмінно	зараховано																														
80 – 89	B	добре	зараховано																														
70 – 79	C	добре	зараховано																														
60 – 69	D	задовільно	зараховано																														
50 – 59	E	задовільно	зараховано																														
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання																														
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни																														
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Логічна послідовність та чіткість у викладенні матеріалу; 2. Повнота та обґрунтування відповідей на поставлені запитання; 3. Самостійність мислення, критична оцінка тієї чи іншої концепції, співвідношення їх з іншими; 4. Викладення своєї позиції або обґрунтованого приєднання до вже викладеної концепції чи думки; 5. Вміння робити висновки з розглянутих питань; 6. Вміння аналізувати джерела. 																																
<p>Семінарські заняття</p>	<p>На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань,</p>																																

	<p>відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки.</p> <p>Робота на семінарських заняттях оцінюється в 100 – бальній системі.</p> <p>«відмінно» студент отримує за вичерпну бездоганну відповідь із наведенням двох і більше прикладів на підтвердження теоретичного положення, яке розглядається.</p> <p>«добре» – за повну відповідь із наведенням двох і більше прикладів проте з однією-двома змістовими неточностями.</p> <p>«задовільно» – за неповну правильну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей чи невірно наведені приклади або їх відсутність.</p> <p>«незадовільно» – за часткову, з грубими недоліками відповідь, або за її неадекватність завданню чи відсутність взагалі.</p> <p>При переведенні в бали в сумі можна набрати 30 балів. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент, який не виконав завдання, що виносилися на самостійну роботу, в установлений термін та отримав менше 30% за поточний контроль направляється на талон №2. До того часу, він має виконати/доопрацювати завдання та подати їх на перевірку викладачу.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма контролю - залік; Форма здачі – письмова (тестування); Підсумковий тест складається з завдань, виконання яких демонструє рівень теоретичних знань та сформованості у студентів практичних навичок і вмінь.</p>
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	
<p>Письмові роботи: студент зобов'язаний добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, які виносяться на практичні заняття та самостійну роботу. вчасно виконати письмове завдання (підготовка реферату; виконати підсумковий тест у зазначений день. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).</p> <p>Академічна доброчесність: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв, планшета чи іншого мобільного пристрою під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до не зарахування результатів чи не складання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені</p>	

Василя Стефаника.

Як викладач, так і здобувач, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує повторно виконати необхідний вид роботи.

Відвідування занять. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача кожного вівторка о 15.00.

Навчання за індивідуальним графіком: студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань. системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Неформальна освіта: порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udeму, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Посилання на онлайн-курси:

<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/research-corruption-course/>

<https://vumonline.ua/course/public-and-government/>

<https://vumonline.ua/course/public-control-over-power/>

Повторне вивчення дисципліни: студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

8. Рекомендована література

1. Горлач М. І. Виникнення і розвиток вчення про владу // Політологія: наука про політику : підручник / М. І. Горлач, В. Г. Кремень ; М-во освіти і науки України. - Київ, 2019. – С. 151–154.

2. Дем'яненко Б. Розвиток вітчизняних кротологічних знань: історична ретроспектива [Електронний ресурс] / Б. Дем'яненко // Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу "ПереяславХмельницький державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди". Педагогіка. Психологія. Філософія. - ПереяславХмельницький, 2023. - Вип. 28(2). - С. 503-512. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gvpdpu_2013_28_2_93.
3. Вільгушинський М. Й. Категорія "публічна влада" у сучасній інтерпретації: нотатки до наукової дискусії [Електронний ресурс] / М. Й. Вільгушинський // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – Київ, 2023. - № 3. - С. 8-13. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2013_3_4
4. Малютін, І. Природний феномен державної влади / І. Малютін // Віче. - 2012. - № 14. - С. 27-31. - Бібліогр.: 13 назв. 54. Туркіна І. Є. Судова влада як соціальний феномен [Електронний ресурс] / І. Є. Туркіна. // Державне будівництво. - 2021. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2021_1_35
5. Липчук О.І. Українсько-російські взаємини в умовах цивілізаційного протистояння// Оксана Іванівна Липчук // ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» «Політичні процеси сучасності: глобальний та регіональний виміри». Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції – Івано - Франківськ, 2017. – С. 266-270.
6. Політична наука: теорія, методологія, практика /О. Березовська – Чміль, С. Дерев'янка, І. Доцяк, В. Климончук, Ю. Кобець, Л. Кобута, О. Липчук, І. Ломака, І. Монолатій, В. Марчук, та ін. / Заг. наук. ред. В. Й. Климончук. Івано-Франківськ: Супрун В. П. 2021. 304 с. ISBN 978-617-7468-73-7
7. Білецька І. Б. Політична влада // Політологія : навч. посіб. для студентів ВНЗ / І. Б. Білецька. - Київ, 2025. – С. 58–69.
8. Попович М. В. Влада і мораль / М. В. Попович // Вісник Національної академії наук України. - 2025. - № 5. - С. 22-24.
9. Владимиров М. В. Сучасні теорії влади: методологія та традиції [Електронний ресурс] / Актуальні проблеми державного управління. - 2020. - № 2. - С. 313-315. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2020_2_42
10. Michael Francis McCullough. A Complexity Theory of Power. Journal on policy and complex systems. 2018. Vol. 4. № 2. P. 31-52. 20.
11. Mehdi Shokri. What is Political Power? (Theory of Political Consciousness and Integrated Concept of Power). Arts and Social Sciences Journal, 2017. Vol. 8. Issue 3. P. 2-8. 21.
12. Hearn J. On the social evolution of power to/over. Journal of Political Power, 2014. Vol.7: P. 175-191.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

Викладач _____ Оксана ЛИПЧУК